

Konsultacije Izvršnog odbora MMF-a po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom za 2020. godinu

OBJAVITI ODMAH

Washington, DC – 24. februar/veljača 2021. godine: Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) je zaključio konsultacije po Članu IV¹ sa Bosnom i Hercegovinom.

Prije početka pandemije izazvane COVID-19, makroekonomska situacija je bila stabilna, a izgledi za rast su bili povoljni. BiH je uspjela ostvariti makroekonomsku stabilizaciju i poboljšati unutrašnje i vanjske neuravnoteženosti. Određene važne strukturalne reforme provedene su u okviru programa vlada, podržanim kroz prošireni aranžman, EFF-a 2016. godine. Rast ekonomske aktivnosti približavao se svom potencijalu, a bio je podržan većim ulaganjima u javnu infrastrukturu i vanjskom potražnjom. Ekonomski rast je, međutim, bio ispod stope potrebne za ubrzanje približavanju stopi rasta u Evropskoj uniji. Iako je stopa nezaposlenosti opadala, i dalje je ostala visoka među mladima i ženama.

Pandemija ostavlja ozbiljne posljedice na ekonomiju i stanovništvo. Nakon stabilizacije broja slučajeva na dnevnom nivou tokom proteklog ljeta, broj dnevnih infekcija bio je visok od početka drugog talasa, a stopa smrtnosti bila je posebno visoka. Na ekonomsku aktivnost ozbiljno su uticali zdravstvena ograničenja koja su uspostavljena radi suzbijanja pandemije, što je dovelo do značajnog smanjenja potražnje. Turizam je doživio zastoje, a doznake iz inostranstva su strmoglavile pale.

Fiskalne rezerve nakupljene posljednjih godina omogućile su brz i snažan fiskalni odgovor na pandemiju i njene posljedice. Uvedene mjere su uključivale značajnu podršku zdravstvenom sektoru, značajnu finansijsku podršku teško pogođenim firmama i povećano izdvajanje za nezaposlene. Pored toga, uvedeni su moratoriji na kredite kako bi se ublažila ograničenja likvidnosti, a uspostavljeni su i programi kreditnih garancija kako bi se pomoglo u smanjenju troškova zaduživanja i osigurao kontinuiran priliv bankarskih kredita za teško pogođene sektore.

Vlasti su postigle određeni napredak u poboljšavanju poslovnog okruženja i funkcionisanja tržišta rada. Međutim, institucionalne slabosti, posebno na državnom nivou, slaba vladavina prava, loš kvalitet javne infrastrukture i kašnjenja u provedbi ključnih projekata regionalne povezanosti i dalje su ključni faktori koji narušavaju izgled zemlje za razvoj privatnog sektora i strane investicije.

¹ Prema članu IV Statuta MMF-a, MMF održava bilateralne konsultacije sa članicama, obično jednom godišnje. Osoblje posjećuje zemlju, prikuplja ekonomske i finansijske podatke i razgovara sa zvaničnicima zemlje o ekonomskim dešavanjima i politikama. Po povratku u sjedište, osoblje priprema izvještaj koji čini osnovu za razgovore sa Izvršnim odborom.

Ocjena Izvršnog odbora²

Izvršni direktori su se saglasili oko izvještaja koji je dostavilo osoblje. Pohvalili su vlasti po pitanju njihovog odgovora politika u pogledu suzbijanja pandemije i ublažavanja krize kroz pružanje podrške stanovništvu i firmama. Očekuje se da će se ekonomski rast oporaviti ove godine, iako neizvjesnost vezana za cijepljenje umanjuje te izgleda. U narednom periodu, odlučne mjere i naponi u pogledu provođenja reformi, uz politički konsenzus, će biti presudni za podsticanje održivog oporavka.

Direktori su pozdravili budžetsku fleksibilnost koja je usvojena u svrhu ublažavanja ekonomskih posljedica pandemije. Fiskalno prilagođavanje bi trebalo da se nastavi, ali kako oporavak bude odmicao, podrška bi trebalo da se sve više usmjerava na najugroženije sektore i ranjive kategorije stanovništva. Struktura budžeta bi trebalo da postepeno prelazi na kontrolisanje tekuće potrošnje i stvaranje prostora za ulaganja u fizički i ljudski kapital. Direktori su podstakli vlasti da povećaju potrošnju na javnu infrastrukturu i sprovedu preporuke PIMA-e (Ocjene upravljanja javnim investicijama). Direktori su istakli važnost koordinacije u oblasti fiskalne politike kako bi se osigurala njena djelotvornost.

Direktori su istakli kao pozitivno i posvećenost vlasti u održavanju valutnog odbora i zaštiti finansijske stabilnosti. Naglasili su potrebu za modernizacijom okvira obaveznih rezervi i pozdravili to što su nadležne institucije razmatrale preporuke MMFa na ovom polju. Direktori su primijetili da se bankarski sektor do sada pokazao otpornim, te su naglasili potrebu da se nastave pažljivo nadzirati bilansi stanja banaka, jer je moguće da će povećanje broja nekvalitetnih kredita zahtijevati značajne rezervacije. Pozvali su vlasti da poboljšaju djelotvornost programa kreditnih garancija i postignu napredak u pogledu okvira za rezoluciju banaka, između ostalog, i kroz uspostavljanje Fonda za finansijsku stabilnost. Direktori su takođe preporučili jačanje bankarskog nadzora i regulacije, upravljanja krizama i nadziranja sistemskog rizika, kao i dalje jačanje okvira za borbu protiv pranja novca/borbu protiv finansiranja terorizma i putem uspostavljanja jedinstvenog registra računa za fizička lica.

Direktori su ukazali na potrebu jačanja jedinstvenog ekonomskog prostora, rješavanja visokog nivoa neformalnosti i poboljšanja upravljanja, napominjući važnost razvoja kapaciteta u procesu jačanja institucija. Usvajanje zakona o javnim nabavkama i elektronskoj identifikaciji i unapređivanje upravljanja javnim finansijama pomoći će u postizanju ovih ciljeva. Direktori su takođe naglasili potrebu za jačanjem nadzora i upravljanja javnim preduzećima.

Direktori su pozvali vlasti da iniciraju prelazak na nisko-karbonsku ekonomiju primjenom mjera i zakona koji su u skladu s onima u EU. Oni su takođe podstakli na ubrzavanje reformi za rješavanje strukturalne nezaposlenosti i povećanje učešća u radnoj snazi, posebno žena i mladih.

Očekuje se da će se sljedeće konsultacije po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom održati u okviru standardnog 12-mjesečnog ciklusa.

² Na kraju diskusije, izvršni direktor, kao predsjedavajući član Odbora, sažima stavove izvršnih direktora, a taj sažetak se prosljeđuje nadležnim institucijama zemlje. Objašnjenje svih kvalifikacija koje se koriste u sažimanju možete pronaći ovdje: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Izabrani ekonomski indikatori za Bosnu i Hercegovinu						
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
				Procjena	Projekcija	
Nominalni BDP (u milijardama KM)	31,4	33,4	35,3	33,2	34,8	
Bruto nacionalna štednja (u procentima BDP-a)	16,2	17,7	18,5	18,4	16,5	
Bruto investicije (u procentima BDP-a)	21,1	21,1	21,6	21,9	21,5	
	(Procentualna promjena)					
Realni BDP	3,2	3,7	2,8	-5,5	3,5	
Deflator BDP	1,7	2,7	2,6	-0,4	1,1	
CPI (prosjeak za period)	0,8	1,4	0,6	-0,6	1,2	
Novac i kredit (sa krajem perioda)						
Bazni novac	12,4	10,3	6,9	0,3	6,2	
Novac u širem smislu	9,5	8,8	8,7	1,1	6,3	
Kreditiranje privatnog sektora	7,3	5,6	6,3	-1,2	6,4	
	(U procentima BDP-a)					
Operacije opšte vlade						
Prihodi, <i>od čega</i> :	42,3	42,7	41,7	41,0	41,0	
Porezi	22,3	22,9	23,0	21,9	21,8	
Doprinosi za socijalno osiguranje	14,9	15,1	15,1	15,9	15,7	
Potrošnja	40,5	41,0	40,4	46,6	45,4	
<i>od čega</i> : Investiciona potrošnja	3,5	3,6	3,5	4,8	4,7	
Neto pozajmljivanje	1,8	1,7	1,4	-5,6	-4,5	
Neto pozajmljivanje, isključujući plaćanje kamata	2,6	2,4	2,1	-4,8	-3,6	
Ukupni dug opšte vlade	39,2	34,3	32,4	38,3	38,6	
Domaći dug opšte vlade 1/2/	13,3	9,8	9,4	12,2	13,6	
Vanjski dug opšte vlade	26,0	24,5	22,9	26,2	25,0	
Platni bilans		(U procentima BDP-a)				
Izvoz robe i usluga	41,0	42,4	40,5	37,8	39,1	
Uvoz robe i usluga	57,3	57,2	55,2	50,5	53,5	
Trgovinski bilans	-16,2	-14,7	-14,7	-12,7	-14,4	
Tekući transferi, neto	12,2	12,0	11,7	9,3	9,7	
Saldo na tekućem računu	-4,8	-3,3	-3,1	-3,5	-4,9	
Direktna strana ulaganja (+=priliv)	3,4	2,9	1,9	1,4	1,3	
Bruto zvanične rezerve (u milionima eura)	5,411	5,956	6,455	6,730	6,530	
(U mjesecima uvoza)	6,6	7,2	9,0	8,5	7,9	
(U procentima monetarne baze)	112,2	112,0	113,5	118,0	107,9	
(U procentima metrike IMF ARA)	101,8	102,8	107,2	118,1	110,7	
Vanjski dug 3/	72,0	64,4	64,3	76,0	69,5	
Uporedne stavke:						
Stopa nezaposlenosti (po nacionalnoj definiciji)	20,5	18,4	15,7	--	--	
BDP per capita (u eurima)	4,784	5,146	5,467	5,181	5,445	
Jaz obima proizvodnje (u procentima potencijalnog BDP-a)	0,0	0,5	0,4	-3,1	-2,9	
REER (Indeks 2000=100)	85,6	86,5	85,1	84,6	--	
NEER (Indeks 2000=100)	110,8	113,0	112,9	114,8	--	

Izvori: Nadležne institucije BiH; uz procjene i projekcije osoblja MMF-a.

1/ U prosjeku je polovina stanja domaćeg duga indeksirana u odnosu na euro.

2/ Stanje domaćeg duga opšte vlade ne uključuje domaća zakašnjele neizmirene obaveze i obaveze javnih preduzeća.

3/ Uključuje zajmove između kompanija u privatnom vanjskom dugu.

